

Міністерство освіти і науки України

Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна

Кафедра маркетингу, менеджменту та підприємництва

 ПІДТВЕРДЖУЮ
Проректор з науково-педагогічної роботи
Антон Пантелеймонов
2020 р.

РОБОЧА НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА З ДИСЦИПЛІНИ

«БІРЖОВА ДІЯЛЬНІСТЬ»

рівень вищої освіти	<u>Перший (бакалаврський) рівень вищої освіти</u>
галузь знань	<u>07 Управління та адміністрування</u>
спеціальність	<u>076 Підприємництво, торгівля та біржова діяльність</u>
освітньо-професійна	
програма	Підприємництво, торгівля та біржова діяльність
спеціалізація	Підприємництво, торгівля та біржова діяльність
вид дисципліни	<u>обов'язкова</u>
факультет	<u>Економічний</u>

2020 / 2021 навчальний рік

Програму рекомендовано до затвердження вченою радою економічного факультету ХНУ імені В. Н. Каразіна “26” червня 2020 року, протокол № 5

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ: Терованесова О. Ю. – кандидат економічних наук, доцент кафедри маркетингу, менеджменту та підприємництва ХНУ імені В. Н. Каразіна;

Програму схвалено на засіданні кафедри маркетингу, менеджменту та підприємництва ХНУ імені В. Н. Каразіна

Протокол від “20” червня 2020 року №15

Завідувач кафедри маркетингу, менеджменту та підприємництва
ХНУ імені В. Н. Каразіна

(підпис)

Вікторія СВТУШЕНКО
(прізвище та ініціали)

Програму погоджено науково-методичною комісією економічного факультету ХНУ імені В. Н. Каразіна

Протокол від “23” червня 2020 року № 10

Голова науково-методичної комісії економічного факультету ХНУ імені В. Н. Каразіна

(підпис)

Вікторія СВТУШЕНКО
(прізвище та ініціали)

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни «Біржова діяльність» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки

Перший рівень вищої освіти Бакалавр

(назва рівня вищої освіти)

спеціальності 076 Підприємництво, торгівля та біржова діяльність

спеціалізації Підприємництво, торгівля та біржова діяльність

1. Опис навчальної дисципліни

Біржі посідають особливе місце в інфраструктурі сучасної ринкової економіки. Біржовий ринок України, одержавши належне економічне середовище, розпочав вирішувати проблеми формування ринкових цін на основі попиту і пропозиції. Поступово відбувається процес самоліквідації тіньового ринку сільськогосподарської, промислової, видобувної продукції через прозорість товарних потоків. Це дозволяє збільшувати надходження до державного бюджету коштів за рахунок оподаткування біржової діяльності. Крім того, через біржовий, насамперед аграрний ринок задовольняються державні потреби в продовольстві. Водночас біржі є центром експорту окремих видів аграрної продукції та продукції переробки. Саме важливість функціонування біржових структур в економіці України вимагає вивчення дисципліни «Біржова діяльність».

1.1. Мета викладання навчальної дисципліни «Біржова діяльність»:

є формування комплексу теоретичних знань і практичних вмінь, навичок щодо управління біржовими контрактами, організувати активну діяльність з максимально можливою ефективністю в усіх галузях і сферах народногосподарського комплексу, пов'язаних з біржовою діяльністю на основі координації і економії витрат руху матеріально-технічних ресурсів (МТР) в часі і просторі.

1.2. Основні завдання вивчення дисципліни

- ознайомити студентів з теоретичними засадами управління біржею;
- допомогти оволодіти понятійними апаратом у сфері біржової торгівлі;
- оволодіти методикою (технологією) управління біржовими контрактами;
- сформувані практичні навички студентів для прийняття і оцінки управлінських рішень у сфері біржової діяльності;
- оволодіти основами функціонування біржі.
- використовувати базовий алгоритм вироблення, підготовки, прийняття, контроль над реалізацією і оцінки управління біржовими контрактами у практичній діяльності;
- вирішувати виявлені проблеми і вибирати найбільш ефективні варіанти їхніх рішень

1.3. Кількість кредитів – 4,0

1.4. Загальна кількість годин:

120 годин денна форма навчання;

120 годин заочна форма навчання;

1.5. Характеристика навчальної дисципліни

Таблиця 1

Характеристика навчальної дисципліни	
Нормативна	
Денна форма навчання	Заочна (дистанційна) форма навчання
Рік підготовки	
2020-2021-й	2020-2021-й
Семестр	
4-й	4-й
Лекції	
32 години	дистанційна
	6
Практичні заняття	
32 години	6
Самостійна робота, у тому числі	
56 години	108 години

1.6. Заплановані результати навчання:

- отримання міцної теоретичної бази для формування знань про головні завдання, напрямки та функції біржової діяльності в ринкових умовах;
- набуття практичних навиків володіння технологією управління біржовими товарами;
- усвідомлення суті процесів біржової діяльності;
- активізація творчої активності студентів та їх мотивація до самовдосконалення.

У результаті вивчення дисципліни «Біржова діяльність» студенти повинні **знати:**

- основи теорії управління біржою;
- основні форми біржових контрактів;
- методи оцінки ефективності на всіх етапах процесу підготовки, формування, вибору і реалізації методів управління біржовими контрактами.

У результаті отриманих знань студенти повинні **вміти**:

- використовувати базовий алгоритм вироблення, підготовки, прийняття, контроль над реалізацією і оцінки управління біржовими контрактами у практичній діяльності;
- творчо застосовувати одержані знання і практичні навички у нестандартних змінних ситуаціях;
- аналізувати існуючі ситуації і положення посередників на біржі;
- виявляти проблеми й обґрунтувати постановку мети членів біржі;
- вирішувати виявлені проблеми і вибирати найбільш ефективні варіанти їхніх рішень.

Загальні компетентності ОП
ЗК 2. Здатність застосовувати отримані знання в практичних ситуаціях.
Фахові компетентності ОП
СК 1. Критичне осмислення теоретичних засад підприємницької, торговельної та біржової діяльності.
Програмні результати навчання
ПРН 2. Застосовувати набуті знання для виявлення, постановки та вирішення завдань за різних практичних ситуацій в підприємницькій, торговельній та біржовій діяльності.
ПРН 12. Володіти методами та інструментарієм для обґрунтування управлінських рішень щодо створення й функціонування підприємницьких, торговельних і біржових структур.

2. Тематичний план навчальної дисципліни

Розділ 1: Еволюція розвитку біржової діяльності в економіці

Тема 1. Особливості біржової діяльності в економіці

Взаємозв'язок між виробництвом, торгівлею та біржею. Поняття та основні функції біржі. Класифікація бірж. Закордонний досвід біржової діяльності. Розвиток біржової діяльності в Україні

Тема 2. Регулювання біржової діяльності вітчизняного ринку

Поняття регулювання біржової діяльності. Мета та основні завдання. Правове та інформаційне забезпечення. Характеристика зовнішнього і внутрішнього регулювання. Аналіз системи регулювання вітчизняного біржового ринку. Організаційно економічна структура біржової діяльності.

Тема 3. Сутність біржових угод, порядок укладання

Поняття біржова угода, вимоги та ознаки. Класи біржових товарів та їх класифікація. Характеристика угоди з юридичної, організаційної, економічної та етичної сторін. Форвардні угоди їх особливості та різновиди.

Тема 4. Економічний зміст опціонних угод

Характеристика та види опціонів. Справжня та тимчасова цінність. Їх складові, переваги та недоліки.

Розділ 2: Характеристика та організація біржової торгівлі

Тема 5. Характеристика ф'ючерсного ринку

Біржові операції. Купівля і продаж реального товару. Хеджування та її функція біржового страхування. Спекулятивні операції. Поняття хеджування та його типи. Хеджування з допомогою ф'ючерсних контрактів, їх переваги та недоліки.

Тема 6. Функціонування біржової торгівлі

Організація біржової торгівлі. Характеристика, форми, методи, показники біржових торгів. Параметри торговельної сесії. Правила біржової торгівлі на Українській універсальній біржі. Розірвання біржових контрактів. Механізм біржової ф'ючерсної торгівлі.

Тема 7. Особливості брокерської діяльності

Організаційні форми брокерської діяльності. Брокерська фірма. Брокерська контора. Брокерське бюро. Функції, завдання та умови. Види доручень. Ефективні брокерської діяльності.

Тема 8. Основи функціонування валютної біржі

Визначення валютного ринку. Передумови та етапи становлення валютного ринку України. Головна ознака розвитку валютного ринку. Українська міжбанківська валютна біржа. Органи валютного регулювання в Україні. Види і порядок укладання угод на валютній біржі.

3. Структура навчальної дисципліни

Таблиця 2

Назви розділів і тем	Кількість годин							
	Денна форма				Заочна форма			
	Усього	У тому числі			Усього	У тому числі		
		о	л	п		с.р.	о	л
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Розділ 1: Еволюція розвитку біржової діяльності в економіці								
Тема 1. Особливості біржової діяльності в економіці	10	4	4	6	15	1	1	13
Тема 2. Регулювання біржової діяльності вітчизняного ринку	10	4	4	6	15		1	14
Тема 3. Сутність біржових угод, порядок укладання	15	4	4	7	15	1		14
Тема 4. Економічний зміст опціонних угод	15	4	4	7	15	1	1	13
Разом за розділом 1	58	16	16	26	60	3	3	54
Розділ 2: Характеристика та організація біржової торгівлі								
Тема 5. Характеристика ф'ючерсного ринку	15	4	4	7	15	1		14
Тема 6. Функціонування біржової торгівлі.	15	4	4	7	15	1	1	13
Тема 7. Особливості брокерської діяльності	16	4	4	8	15	1	1	13
Тема 8. Основи функціонування валютної біржі	16	4	4	8	15		1	14
Разом за розділом 2	62	16	16	30	60	3	3	54
Усього годин	120	32	32	56	120	6	6	108

4. Теми практичних занять

Таблиця 3

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Тема 1. Особливості біржової діяльності в економіці	4
2.	Тема 2. Регулювання біржової діяльності вітчизняного ринку	4
3.	Тема 3. Сутність біржових угод, порядок укладання	4

4.	Тема 4. Економічний зміст опціонних угод.	4
5.	Тема 5. Характеристика ф'ючерсного ринку	4
6.	Тема 6. Функціонування біржової торгівлі	4
7.	Тема 7. Особливості брокерської діяльності	4
8.	Тема 8. Основи функціонування валютної біржі	4
Разом годин за семестр:		32

5. Завдання для самостійної роботи (денна форма навчання)

Таблиця 4

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Опрацювання лекційного матеріалу	14
2.	Підготовка до практичних занять	12
3.	Самостійне вивчення тем та питань, які не викладаються на лекційних заняттях	15
4	Інші види самостійної роботи <ul style="list-style-type: none"> • Індивідуальне науково-дослідне завдання 	15
Разом годин за семестр		56

6. Завдання для самостійної роботи (заочна форма навчання)

Таблиця 5

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Опрацювання лекційного матеріалу	25
2.	Підготовка до практичних занять	28
3.	Самостійне вивчення тем та питань, які не викладаються на лекційних заняттях	35
4	Інші види самостійної роботи <ul style="list-style-type: none"> • Індивідуальне науково-дослідне завдання 	20
Разом годин за семестр		108

7. Індивідуальні завдання

Індивідуальне науково-дослідне завдання (ІНДЗ) виконується самостійно при консультуванні викладачем на протязі вивчення дисципліни у відповідності до графіку навчального процесу. ІНДЗ виконується з метою закріплення, поглиблення і узагальнення знань, одержаних студентами за час навчання та

придбання практичних навичок їх застосування при вирішенні проблем формування зовнішніх відносин між країнами.

Індивідуальне науково-дослідне завдання (ІНДЗ) припускає наявність наступних елементів наукового дослідження:

- практичну значущість, що полягає в обґрунтуванні реальності її результатів для потреб практики. Причому реальною вважається робота, яка виконана відповідно до наявних проблем держави, регіону, галузі, підприємства, на основі даних за низку років, і результати якої повністю або частково можуть бути впроваджені в практику;
- комплексний системний підхід до розкриття теми роботи, який полягає в тому, що предмет дослідження розглядається під різними точками зору – з позиції теоретичної бази і практичних напрацювань, умов його реалізації, аналізу, обґрунтування шляхів удосконалення, тобто – в тісному взаємозв'язані і єдиній логіці викладу;
- застосування сучасної методології, яка полягає в тому, що при виконанні аналізу та обґрунтуванні шляхів удосконалення окремих аспектів предмету й об'єкту дослідження, студент повинен використовувати відомості про новітні досягнення досліджень, застосовувати різноманітні підходи й критерії визначення та обґрунтування вибору системи й окремих аспектів грошової системи.

В процесі виконання ІНДЗ, разом з теоретичними знаннями та практичними навичками за фахом, студент повинен продемонструвати здібності до науково-дослідної роботи й уміння творчо мислити, навчитися вирішувати науково-прикладні актуальні завдання.

ВСТУП

I ТЕОРЕТИЧНА ЧАСТИНА

- 1.1 Сутність проблеми (актуальність, огляд літератури).
- 1.2 Основні методичні підходи (теоретико-методологічна база).
- 1.3 Організаційно-економічні основи управління «...».

II ПРАКТИЧНА ЧАСТИНА

1. Характеристика підприємства (товарної біржі) та його сфера діяльності
2. Аналіз діяльності підприємства
3. Рекомендації та напрями удосконалення щодо діяльності підприємства

ВИСНОВОК

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ.

У вступі необхідно відзначити актуальність дослідження, його мету та завдання, методи дослідження та аналізу.

Тема теоретичної частини індивідуального завдання обирається студентом самостійно з переліку запропонованих тем та узгоджується з викладачем або за номером списку групи.

Практична частина передбачає апробацію теоретичного питання на конкретному прикладі (підприємства, організації тощо).

Обсяг індивідуального завдання – до 30 аркушів друкованого тексту зі списком літератури і додатками (за необхідності).

У висновках формулюють основні результати дослідження. Обсяг висновків – до 10 відсотків від загального обсягу роботи.

Після висновків наводиться список використаних джерел.

Перелік тем, що можуть бути використані для написання індивідуального завдання

1. Історичний аспект розвитку біржі.
2. Розвиток фондової біржі.
3. Валютні біржі та їх розвиток.
4. Біржове регулювання в Україні
5. Розвиток опціонних угод.
6. Ф'ючерсний ринок.
7. Біржова торгівля. Переваги та недоліки
8. Брокерська діяльність в Україні та за її межами
9. Законодавчі основи функціонування фондових бірж в Україні.
10. Оптова торгівля.
11. Характер взаємини брокера та клієнтів
12. Міжнародна біржа.
13. Внутрібіржові нормативні акти
14. Американська модель біржі
15. Східноєвропейська модель біржі
16. Походження біржі в Англії
17. Походження біржі в Австралії
18. Організація управління біржею
19. Біржовий товар.
20. Стандартизація та сертифікація біржового товару
21. Учасники біржової торгівлі
22. Біржова угода
23. Форвардні угоди.
24. Організація біржових торгів
25. Особливості біржової мови жестів та жаргону
26. Порушення правил біржової торгівлі
27. Фондовий ринок в системі фінансування інвестицій та інновацій
28. Ефективність фондового ринку: інституціональний підхід
29. Державні цінні папери різних країн
30. Розвиток акцій України: історія т сучасність
31. Роль державних цінних паперів в управлінні державним бюджетом

32. Роль та сутність делістингу. Випадки виключення цінних паперів з торгів фондової біржі
33. Органи державного контролю за випуском та обігом цінних паперів
34. Біржові угоди на фондовому ринку
35. Лістинг. Поняття і характеристика
36. Особливості хеджування.
37. Біржова спекуляція
38. Валютний ринок та його учасники
39. Аутрайт, своп и спот
40. Валютне котирування
41. Українська міжбанківська валютна біржа
42. Біржовий кліринг
43. Особливості клірингу та його класифікація
44. Інвестори на біржовому ринку
45. Брокерська діяльність.
46. Консалтинг на фондовому ринку
47. Депозитарна діяльність
48. Фінансування держави ринку цінних паперів
49. Розрахунки за біржовими угодами на прикладі товарних і фондових бірж
50. Види валютних операцій та порядок їх здійснення на валютних біржах.
51. Принципи організації та органи управління товарною біржею.
52. Сутність і цілі прогнозування біржової кон'юнктури.
53. Операції спреду на ф'ючерсних ринках.
54. Загальна характеристика тенденцій розвитку міжнародної біржової торгівлі.
55. Функції клірингу та сутність біржових розрахунків.
56. Сутність брокерської діяльності на товарній і фондовій біржі.

8. Методи контролю

Система оцінювання знань, вмінь та навичок студентів передбачає виставлення оцінок за усіма формами проведення занять.

Перевірка та оцінювання знань студентів може проводитись в наступних формах:

1. Поточний контроль проводиться у формі усного опитування, поточного тематичного тестування, виступів, написання індивідуально науково-дослідного завдання або оцінки виконання завдань на практичних заняттях.
2. Проміжний контроль здійснюється після вивчення логічно завершеної частини робочої програми дисципліни у формі контрольної роботи.
3. Підсумковий семестровий контроль в формі екзамену проводиться з метою оцінки результатів вивчення дисципліни студентами.

Загальна оцінка за дисципліною складається та виставляється за виконання практичних завдань, самостійної роботи, контрольних робіт та підсумкового семестрового контролю.

Контроль активності на практичних заняттях:

Оцінювання проводиться за такими критеріями:

1. розуміння, ступінь засвоєння теорії та методології проблем, що розглядаються;
2. ознайомлення з рекомендованою літературою, а також із сучасною літературою з питань, що розглядаються;
3. вміння поєднувати теорію з практикою при розв'язанні задач, проведення статистичного аналізу при виконанні завдань, віднесених до самостійного опрацювання, та завдань, винесених на розгляд в аудиторії;
4. логіка, структура, стиль, викладання матеріалу в письмових роботах і при виступі в аудиторії, вміння обґрунтувати свою позицію, здійснювати узагальнення інформації та робити висновки.

Проміжний контроль

Проміжний контроль знань передбачає виявлення рівня опанування матеріалу лекційного матеріалу та вміння застосовувати його для вирішення практичної ситуації і проводиться у вигляді тестів, теоретичних питань та ситуаційного завдання, яке містить практичні задачі різного рівня складності.

Проведення підсумкового контролю

Підсумковий контроль здійснюється та оцінюється за двома складовими: лекційний (теоретичний) матеріал та розрахунково-аналітичне завдання (ситуаційне завдання). Підсумковий контроль проводиться у письмовій формі, після того як розглянуто увесь теоретичний матеріал та виконані контрольні роботи. Студент вважається допущеним до екзамену на підставі:

Для денної форми навчання – наявності всіх виконаних практичних завдань, написання контрольних робіт та написання індивідуально науково-дослідного завдання.

Для заочної форми навчання – наявності всіх виконаних практичних завдань, написання контрольних робіт та написання індивідуально науково-дослідного завдання.

Критерії оцінки знань:

Екзамен проводиться в письмовій формі, регламент – 2 академічних години.

60 % - атестації результатів роботи студента в навчальному періоді;

40 % - результати екзамену.

Екзаменаційний білет складається з:

- 10-ь тестових завдання ;
- 3-и теоретичних запитання
- Розрахунково-аналітичне завдання або ситуаційне завдання

9. Схема нарахування балів

Поточний контроль, самостійна робота												Екзамен	Сума
Розділ 1 16 балів				Розділ 2 16 балів				Індивідуальне науково- дослідне завдання	Контрольна робота, передбачена навчальним планом		Разом		
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	ІНДЗ 16	КР	КР	60	40	100
4	4	4	4	4	4	4	4		6	6			

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка
90-100	відмінно
70-89	добре
50-69	задовільно
1-49	незадовільно

10.Рекомендована література

Законодавчі акти та нормативні документи

1. Закон України «Про товарну біржу» № 1956-ХІІ (зі змінами і доповненнями) від 10.12.1991. *Відомості Верховної Ради України*. 1991. № 11. – 83 с.
2. Закон України "Про цінні папери і фондову біржу від 18 червня 1991 р. № 1201-ХІІ.
3. Закон України "Про господарські товариства" від 19 вересня 1991 р. № 1576-ХІІ.
4. Закон України "Про державне регулювання ринку цінних паперів в Україні" від 30 жовтня 1996 р. № 448/96-ВР.
5. Закон України "Про національну депозитарну систему та особливості електронного обігу цінних паперів в Україні" від 10 грудня 1997 р. № 710/97-ВР.
6. Закон України "Про інститути спільного інвестування (пайові та корпоративні інвестиційні фонди)" від 15 березня 2001 р. № 2299-ІІІ.
7. Закон України "Про обіг векселів в Україні" від 5 квітня 2001 р. № 2374-ІІІ.
8. Кодекс України про адміністративні правопорушення від 07.12.84 р. №

8073-Х // Бібліотека законодавства Л. Маргорська. Х.: Фактор, 2002. 230 с.

9. Концепція функціонування та розвитку фондового ринку України". Схвалено Постановою Верховної Ради України від 22 вересня 1995 р.
10. Основні напрями розвитку фондового ринку України". Схвалено Указом Президента України № 198/2001 від 26 березня 2001 р.
11. Указ Президента України "Про додаткові заходи щодо розвитку фондового ринку України" № 198/2001 від 26 березня 2001 р.

Основна література

1. Баринов Э. А., Хмыз О. В. Рынки: валютные и ценных бумаг. Москва, Экзамен, 2001. 608 с.
2. Бердникова Т. В. Рынок ценных бумаг и биржевое дело. Учеб. пособие. Москва, ИНФРА-М, 2001. 269 с.
3. Крамаренко В. І., Холод Б. І., Воробйов Ю. Н. Біржова діяльність. Навчальний посібник. За ред. В. І. Крамаренко. Київ, ЦУЛ, 2003. 264 с.
4. Бланк И. А. Торгово-посредническое предпринимательство. Экономические основы биржевой торговли и брокерской деятельности. Киев, Украинская финансовая группа, 1992. 204 с.
5. Васюренко О. В. Банківський менеджмент. Посібник (для студентів вищих навчальних закладів). Київ, Академія, 2001. 317 с.
6. Воловик А. М., Воловик А. М., Голда З. К.. Основы биржевой деятельности. Курс лекций. Москва, Финансы и статистика, 1994. 88 с.
7. Гончар М. С. Фондовый рынок і економічний рост. К., Обереги, 2001. 826 с
8. Дудяк Р. П., Бугіль С. Я. Організація біржової діяльності: основи теорії і практикум. Навчальний посібник. 2-е вид., доп. Львів, Новий світ-200, Магнолія плюс, 2003. 360 с.
9. Калина А. В., Корнеев В. В., Кошечев А. А. Рынок ценных бумаг (теория и практика). Учеб. пособие. Киев, МАУП, 1999. 256 с.
10. Килячков А. А., Чалдаева Л. А. Рынок ценных бумаг и биржевое дело. Учеб пособие. М.: Юристъ, 2000. 704 с.
11. Колтынюк Б. А. Рынок ценных бумаг. Учебник для вузов. СПб.: Из-во Михайлова В. А., 2000. 426 с.
12. Сохацька О. М. Біржова справа : підручник. 2-е вид., змін. й доп. Тернопіль, Карт-бланш, Київ, Кондор, 2008. 632 с.
13. Товарні біржі в Україні: аналіз діяльності, законодавче поле, перспективи розвитку. За ред. П. Т. Каблука та О. М. Шпичка. Київ, Віпол, 1997. 278 с.

14. Уткин Э. А. Новые финансовые инструменты рынка. М., Интел-Синтез, 1997. 112 с.

Додаткова

1. Дегтярева О. И. Биржевое дело: учебник для вузов. Москва, ЮНИТИ–ДАНА, 2000. 679 с.
2. Диго С. Н., Диго С. С. Биржевая деятельность. Учеб. пособие. Москва, УРАО, 1997. 200 с.
3. Кузнецова Н. С., Назарчук І. Р. Ринок цінних паперів в Україні: правові основи формування та функціонування. Київ, ЮрінкомІнтер, 1998. 526 с.
4. Лозовский Л. Ш. Биржа и ценные бумаги: Словарь. Москва, Экономика, 2001. 324 с.
5. Лысенков Ю. М., Фетюхин Н. В., Зельцер Е. Р. Международный фондовый рынок. Инструментарий. Участники. Информационное обеспечение. Киев, 1995. 140 с.
6. Мельник В. А. Ринок цінних паперів. Довідник керівника підприємства. Київ, А.Л.Д., ВІРА-Р, 1998. 559 с.
7. Мендрул О. Г, Павленко І. А. Фондовый рынок: операции с ценными бумагами. Навч. посібник. Київ, КНЕУ, 2000. 156 с.
8. Мозговой О. М. Фондовый рынок. Навч. посібник. Київ, КНЕУ, 1999. 316 с.
9. Кутыркин А. Н., Богачев С. В., Кутыркин О. А. Основы фондового рынка: [Учеб. пособие для экон. спец.]. Донецк: ДИЭХП, 1999. 152 с.
10. Ромашко О. Ю. Регулювання міжнародних фондових ринків. Навч. посібник. Київ, КНЕУ, 2000. 240 с.
11. Дегтяревой О. И., Коршунова Н. М., Жукова Е. Ф. Рынок ценных бумаг и биржевое дело: Учебник для вузов. Москва, ЮНИТИ-ДАНА, 2002. 501 с.
12. Суторміна В. М., Дегтярьова Н. В. Фінансовий ринок. Навч.-метод. посібник. 2-е. вид. Київ, КНЕУ, 2008. 176 с.